

ФІНАНСОВИЙ КРЕДИТ ЯК ФОРМА ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ

В.А. Харченко

Донецький національний технічний університет

Розглянуто особливості використання кредитної лінії і строкового банківського кредиту при фінансуванні інвестиційних проектів вугільних шахт в сучасних умовах господарювання.

Вугільні шахти України потребують залучення інвестиційних коштів для поліпшення фінансово-економічного стану, який є досить складним. Так, відповідно до звітної інформації про розвиток вугільної промисловості [1] у лютому 2010 р. фактична собівартість 1 тонни товарної вугільної продукції склала 830,62 грн., що більше її ціни майже у 2 рази – на 338,39 грн. Реалізація інвестиційних проектів на вугільних підприємствах дозволить збільшити обсяг видобутку вугілля, зменшити виробничі витрати, знизити розмір державної підтримки галузі.

Однією з форм зовнішнього фінансування інвестиційних проектів є отримання *фінансового кредиту*, який надається банківськими і небанківськими фінансовими установами у позику юридичній або фізичній особі на визначений строк, для цільового використання та під процент. Порядок надання фінансових кредитів регулюється правовими документами Національного банку України (стосовно банківських установ (банківські кредити)) і Кабінету Міністрів України (стосовно небанківських фінансових організацій – кредитних спілок, інвестиційних компаній, різних фондів тощо).

Отже, банківський і фінансовий кредит близькі за значенням: під *банківським кредитом* розуміють зобов'язання банку надати певну суму грошей; гарантію, зобов'язання придбати право вимоги боргу; продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми [2].

Відповідно до банківського законодавства при наданні кредитів банк зобов'язаний перевіряти кредитоспроможність позичальників та наявність забезпечення кредитів. Банк не може надавати кредити під процент, ставка якого є нижчою від процентної ставки за кредитами, які бере сам банк, і процентної ставки, що виплачується ним по

депозитах (однак якщо при здійсненні такої операції банк не матиме збитків, то ця умова не розповсюджується). Надання безпроцентних кредитів забороняється, за винятком передбачених законом випадків [2].

У роботі розглянуто такі види фінансового (банківського) кредитування, як *кредитна лінія і строковий кредит*. Кредитна лінія – це вид кредитування, який передбачає надання позичальникові кредитів протягом певного часу (звичайно одного року) до певної максимальної величини (ліміту кредиту) [3, с.42]. Кредитна лінія використовується на поповнення оборотних коштів (фінансування поточної діяльності).

За надання кредитної лінії банк стягує комісії: за оформлення і обслуговування кредитної лінії, за неповне використання ліміту, за продовження терміну дії кредитної лінії. Розмір процентів залежить від суми кредиту, об'єкту і терміну кредитування, фінансового стану позичальника тощо.

При оформленні кредитної лінії (або кредиту) у кредитному договорі слід передбачити мету, суму і строк кредиту, умови і порядок його видачі та погашення, види забезпечення зобов'язань позичальника, відсоткові ставки.

Перевагами кредитної лінії над кредитом виділено такі:

- сума кредиту сплачується, виходячи із фінансових можливостей підприємства;
- чим скоріше погашається кредит, тим менше загальна сума процентних платежів, оскільки нарахування процентів здійснюється на залишок суми кредиту, яка була використана;
- позичальник має доступ до значних сум кредитних ресурсів, але процент сплачується за фактично позичену суму.

При реалізації інвестиційного проекту для вирівнювання грошових потоків можна рекомендувати використання кредитної лінії для поповнення оборотних активів підприємства.

Оформлення строкового банківського кредиту буде вигіднішим за кредитну лінію, коли є потреба у оформленні довгострокового кредиту, окрім цього проценти за користування кредитною лінією зазвичай більші, ніж за строковим кредитом.

В умовах фінансової кризи, коли спостерігається криза неплатежів, ті банки, які вирішують видавати кредити, ставлять більш жорсткі вимоги до позичальників. Так, необхідно мати стабільних і платоспроможних покупців продукції, стабільний фінансовий стан і підтверджену платоспроможність, ліквідні основні фонди для оформлення застави тощо.

Як відомо, у вересні 2008 року банки України припинили кредитування вугільної галузі, але надання кредитів промисловим і вугільним підприємствам через рік після початку кризи активізується. Так, у кінці вересня 2009 року правління ЗАТ «Промінвестбанк» прийняло рішення про виділення на п'ять років цільових кредитів державним вугільним підприємствам Луганської області на загальну суму 240 млн. грн.: ДП «Ровенькиантрацит» витратить 140 млн. грн. на будівництво нового горизонту шахти ім. Космонавтів; ДП «Свердловантрацит» на 100 млн. грн. придбає новий гірничодобувний комплекс для шахти «Должанська-капітальна» [4].

За інформацією Мінвуглепрома у 2010 р. іноземні банки готові інвестувати в українську вугільну промисловість 6,5 млрд. дол. під державні гарантії [5-7]. Так, Мінвуглепром обговорює з Державним банком розвитку Китаю умови залучення кредиту у розмірі 1 млрд. дол. на рік на розвиток вугільної промисловості та пілотні проекти до 100 млн. дол. у 2010 р. на технічну модернізацію і реконструкцію шахт, серед яких розглядаються проекти шахти ім. Димитрова ДП «Красноармійськвугілля» і шахти «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» (Донецька область). Також планується залучити кошти вітчизняних і російських стратегічних інвесторів в рамках інвестиційних договорів про спільну діяльність з розподілу продукції при реалізації нової державної програми розвитку вугільної галузі.

Висновки

Отже, реалізація інвестиційних проектів на вугільних шахтах у теперішніх умовах стає можливою за рахунок зовнішнього фінансування, зокрема, банківського кредитування. Строковий кредит слід залучати для відтворення очисної лінії вибоїв, підготовки нового горизонту, придбання очисного, прохідницького та іншого обладнання. Кредитну лінію доречно відкривати для задоволення потреб у поточних активах.

Бібліографічний список

1. Інформаційно-аналітичний звіт про розвиток вугільної промисловості України за січень-лютий 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mvp.gov.ua/mvp/control/uk/publish/article?art_id=77914
2. Закон України „Про банки і банківську діяльність” від 7.12.2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30. – (зі змін.).
3. Денисенко М.П. Кредитування та ризики: Навч. посіб. / М.П. Денисенко, В.М. Домрачев, А.В. Ігнатенко, К.О. Чигирик. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 480 с.
4. «Промінвестбанк» виділив кредит [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові

дані (49,8 Кб). – Режим доступу: <http://www.mvp.gov.ua/mvp/control/uk/publish/>.

5. Іноземні банки готові інвестувати в український вуглепром [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові дані (40,7 Кб). – Режим доступу: <http://www.mvp.gov.ua/mvp/control/uk/publish/>.
6. Минуглепром намерен взять 1 млрд. долл. у китайского банка [Электронный ресурс]. – Электрон. текстовые данные (76 Кб). – Режим доступа: <http://www.unian.net/rus/news/news-373789.html>.
7. Министр угольной промышленности о грядущих реформах // Коммерсант-Украина. – 2010. – 9 апр. (№61). – Режим доступа к журналу: <http://www.kommersant.ua/doc.html?DocID=1351303&IssueId=7000426>.